

ТРИНАДЕСЕТИ ЦАР-ШИШМАНОВИ ДНИ В САМОКОВ

**ТРИДЕСЕТ И ДЕВЕТИ НАУЧНИ ЧЕТЕНИЯ НА АСОЦИАЦИЯ ЗА
АНТРОПОЛОГИЯ, ЕТНОЛОГИЯ И ФОЛКЛОРИСТИКА „ОНГЪЛ“**

**В ПАМЕТ НА 200-ГОДИШНИНАТА ОТ КОНЧИНАТА
НА ХРИСТО ДИМИТРОВ – ДОСПЕЙСКИ (1745/50 - 1819) –
ОСНОВАТЕЛ НА САМОКОВСКАТА ХУДОЖЕСТВЕНА ШКОЛА**

ПОСВЕТЕНИ НА

550 години от пренасянето на мощите на св. Иван Рилски Чудотворец от Царевград Търнов в Рилския манастир (1469 г.), 160 години от основаването на Читалище-паметник „Отец Паисий – 1859” в гр. Самоков (1859 г.) и 30 години от началото на теренните фолклористични, етноложки и археографски проучвания на Асоциация „Онгъл” в селища от Самоковската община (1989 г.)

С ПОДКРЕПАТА НА

ОБЩИНА САМОКОВ

ГРАДСКИ ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ – САМОКОВ

„ЕКИП 123“ ЕООД

ИМПРЕСАРСКО-ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „РОД“

САМОКОВ, 4. ОКТОМВРИ – 6. ОКТОМВРИ 2019 Г.

ПЪРВА КОНФЕРЕНТНА ЗАЛА НА ХОТЕЛ АРЕНА САМОКОВ

Участници от българска страна от:

Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“
Семинар по практическа етнология и медиевистика „Проф. д-р Иван Шишманов“
Софийски университет „Св. Климент Охридски“
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“
Кирило-Методиевски научен център – БАН
Институт за български език „Акад. Любомир Андрейчин“ – БАН
Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН
Институт за изследване на изкуствата – БАН
Институт за математика и информатика – БАН
Национален институт по геофизика, геодезия и география – БАН
Институт по физика на твърдото тяло „Акад. Г. Наджаконв“ – БАН
Национален археологически институт с музей – БАН
Национална художествена академия
Градски исторически музей – Самоков
Регионален исторически музей – Благоевград
Регионален исторически музей – Видин
Регионален исторически музей – Плевен
Регионален исторически музей – Русе
Регионална библиотека „Христо Ботев“ - Враца
СУ „Христо Ботев“ – Русе
Бачковски манастир „Успение Богородично“
Иконописна и дърворезбарска школа към Енорийски център при храм „Покров Богородичен“, гр. София
Арена Медиа, Русе
Сдружение НИШАН
Град София
Град Самоков
Град Търговище

Чуждестранни учасници от:

Bibliothèque nationale de France, Paris

Челябинский государственный университет (Миасс), Российская федерация

Инициатива за многоезичност и интеркултурно образование – Фрайбург, Германия

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Р. С. Македонија

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Р. С. Македонија

Институт за старословенска култура – Прилеп, Р. С. Македонија

Национална установа Археолошки музеј на Македонија, Р. Македонија

Национална установа Музеј Гевгелија, Р. С. Македонија

Локален археолошки и историски музеј „Теракота“ – Винаца, Р. С. Македонија

Центар за управување со кризи - Штип, Р. С. Македонија

Народни музеј Зајечар, Р. Србија

ПРОГРАМА
НА МЕЖДУНАРОДНИЯ НАУЧЕН СИМПОЗИУМ
ПРЕНАСЯНЕТО НА САКРАЛНОСТ
(Локално - регионално - национално)
И ФЕСТИВАЛА ЗА КЪСОМЕТРАЖЕН ФИЛМ И ФОТОГРАФИЯ
БАЛКАНСКА КУЛТУРНА ФИЛМОТЕКА, XIV СЕЗОН

ПЕТЪК, 04.10.2019 г.

Откриване на XIII Цар-Шишманови дни – Първа конферентна зала – 09.30 ч.

Официални приветствия

Служба на прот. Михаил Колев

Първо заседание – 10.00 ч.

Водещ: д-р Росен Р. Малчев, Асоциация „Онгъл”

чл. кор. проф. Иванка Гергова, д.и. (Институт за изследване на изкуствата – БАН) - „Кресто на камико” – култовото място на светия отец край гр. Рила

Иванка И. Иванова (гр. София) - Св. Иван Рилски от Варовитец

доц. д-р Татяна Илиева (Кирило-Методиевски научен център - БАН) - Представяне на постер на тема: Св. Иван Рилски в паметта на българските селища - интерактивна карта на храмове, паметници, улици, медицински заведения, училища и др. обекти на името на св. Иван Рилски

Георги Захов (гр. Самоков) - Дарители за учебното дело в Самоков през Възраждането

гл. ас. д-р Ивета Рашева (Кирило-Методиевски научен център - БАН) - Митотворчеството като пренасяне на сакралност (Размисли върху „История славянобългарска” от преп. Паисий Хилендарски)

БАЛКАНСКА КУЛТУРНА ФИЛМОТЕКА

Калушарска игра от с. Хърлец, общ. Козлодуй, обл. Враца. Дължина: 8 мин. Първи събор на калушарските дружини, Хърлец, 2019. Оператор: Калина Тодорова, Регионална библиотека „Христо Ботев” - Враца. Дължина: 8 мин.

Дискусия и почивка

Второ заседание 11.45 ч.

Водещ: гл. ас. д-р Ивета Рашева, Кирило-Методиевски научен център – БАН

доц. д-р Константин Рангочев (Институт за математика и информатика - БАН, Асоциация „Онгъл”) – *Сурова* в Самоков - фолклорни модели на българския град през XIX век

Иван Ненов (гр. Самоков) – *Още веднъж за последните думи на Иисус Христос* (послеслов към една книга ...)

дфн Росен Р. Малчев (Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл”) – *Странстващата святост – премеждията на старите царски двери от църквата „Св. вмчк. Георги Победоносец” в гр. Опака, област Търговище*

доц. д-р Оливер Цацков (Универзитет „Гоце Делчев” - Штип, Р. С. Македонија) - *Доне Штипјанчето - символ на храброст и издржливост, вграден во животите на сегашноста и иднината*

Илинка Атанасова (НУ Археолошки музеј на Македонија, Р. С. Македонија) - *За едно кочанско свештеничко семејство (Свештените предмети како извор за информации)*

Силвио Томов (гр. Самоков) – Силвио Томов (Софийски универзитет „Св. Климент Охридски“) - *Покръстването на българомохамеданите през 1912-1913 г. Историографски проблеми*

Мултимедийна презентация, посветена на 200-годишнината от кончината на Христо Димитров - Доспейски, основател на Самоковската художествена школа.

Дискусија

ОТКРИВАНЕ НА ИЗЛОЖБИ

13.30 ч. Художествена галерија „Проф. Васил Захариев”

Сакрално слизане в материята. Митове. Авторска изложба на художника Илия Борисов.

Антиката во југоисточна Македонија. Автори: Зоран Рујак и Ване П. Секулов од НУ Завод и музеј - Струмица, Трајче Нацев од УГД - Штип и Емил Сламков од НУ Музеј - Гевгелија. 2015 г. Изложбата представят: проф. д-р Трајче Нацев и Емил Сламков.

Обедна почивка

Трето заседание – 15.00 ч.

Водещ: доц. д-р Константин Рангочев, Институт за математика и информатика - БАН, Асоциация „Онгъл”

гл. ас. д-р Яна Сивилова (Софийски универзитет „Св. Климент Охридски”) - *Езоповата традиција*

доц. д-р Любомир Цонев (Институт по физика на твърдото тяло „Акад. Г. Наджаков” - БАН) - Пренос на сакралност от езическа древност до християнско средновековие: примери

докт. Надя Терзиева (Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”) - Село Ситово – по оста на времето и пространството

гл. ас. д-р Мариянка Борисова (Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей - БАН) - Изселени при изграждането на язовир Огоста села: памет, наративи, ритуални практики

гл. ас. д-р Яна Гергова (Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей - БАН) - Препотвърждаване и преосмисляне на сакралното пространство: потопените църкви на с. Запалня и с. Виден

гл. ас. Лина Гергова (Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН) - Дарец преди и след язовира: модели на запомняне и спомняне

Миглена Николаева (Регионален исторически музей - Плевен), Радостина Бонева (Семинар по практическа етнология и медиевистика „Проф. д-р Иван Шишманов”) - Етноложки теренен отчет на проучванията на Асоциация „Онгъл“ в селища от община Самоков на тема „Новите фестивали - традиция и иновации”, 2019 г.

Отличаване на утвърден учен с наградата на името на проф. д-р Тодор Ив. Живков за 2018 г. за принос към българската и балканската етнология и медиевистика

БАЛКАНСКА КУЛТУРНА ФИЛМОТЕКА

Калушарска игра от с. Златия, общ. Вълчедръм, обл. Монтана. Дължина: 8 мин. Първи събор на калушарските дружини, Хърлец, 2019. Оператор: Калина Тодорова, Регионална библиотека „Христо Ботев” - Враца. Дължина: 8 мин.

Дискусия и почивка

Четвърто заседание – 17.30 ч.

Водещ: д-р Веселин Хаджиангелов, Градски исторически музей - Самоков

Благица Стојанова (Локален археолошки и исторически музеј „Теракота“ – Винаца, Р. С. Македонија) - Неколку римски погребувања откриени во 2014 год на локалитетот „Коколов рид“

Јулијана Иванова (Локален археолошки и исторически музеј „Теракота“ - Винаца, Р. С. Македонија) - Кремации од 4 век од локалитетот „Коколов рид“

Владимир Найденов (Регионален исторически музей - Плевен) - Непубликувани находки militaria от района на античния Dimum (град Белене) - предварително съобщение

проф. д-р Трајче Нацев (Универзитет „Гоце Делчев” - Штип, Р. С. Македонија) и Драган Веселинов (Центар за управување со кризи - Штип, Р. С. Македонија) - Ранохристијански центри во источните области на Република Северна Македонија

гл. ас. д-р Филип Петрунов (Национален археологически институт с музей – БАН) - Змей – дракон по археологически и етнографски данни

д-р Бошко Ангеловски (Институт за старословенска култура - Прилеп, Р. С. Македонија) - За култот на подунавските коњаници

БАЛКАНСКА КУЛТУРНА ФИЛМОТЕКА

МЕМОFISH. Гюргево. Дължина: 4 мин. Режиcьор: Димитър Липовански, сценарист: Цвета Ненова, научен консултант: проф. д-р Николай Ненов, камера: Теодор Мечев, Димитър Липовански, камера с дрон: Явор Мичев. Продукция: Арена Медиа, Русе, 2019 г.

МЕМОFISH. Русе. Дължина: 4 мин. Режиcьор: Димитър Липовански, сценарист: Цвета Ненова, научен консултант: проф. д-р Николай Ненов, камера: Теодор Мечев, Димитър Липовански, камера с дрон: Явор Мичев. Продукция: Арена Медиа, Русе, 2019 г.

Край на първия ден

СЪБОТА, 05.10.2019 г.

Първо заседание – 09.00 ч.

Водещ: Миглена Николаева, Регионален исторически музей - Плевен

Симона Петрова (Семинар по практическа етнология и медиевистика „Проф. д-р Иван Шишманов“) - 30 години теренни фолклористични и етнологички проучвания на Асоциация „Онгъл“ в селища от Самоковския регион

Искра Тодорова (Регионален исторически музей - Русе, Асоциация „Онгъл“) - Семейни албуми от Самоков – извор за етнологията на града

доц. д-р Веселка Тончева (Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН) - Песента за цар Иван Шишман: опит за контекстуализиране

проф. д-р Тодор Моллов (Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, Асоциация „Онгъл“) - Преподновеният брак в баладата „Мъж продава жена си“

доц. д-р Александар Димитријевски (Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Р. С. Македонија) - Музичките состави од инструменталната македонска етнопоп музика од 80-тите години на 20-тиот век

БАЛКАНСКА КУЛТУРНА ФИЛМОТЕКА

Анимирай обичай – традициите срещат дигиталните изкуства. Осем кратки, анимирани от ученици филмчета, посветени на „Игнажден“, „Зимни маскарадни игри“, „Сирница“, „Гергьовден“, „Ладуване“, „Предсватбени обичаи“, „Сватба“, „Жътва“. Анимациите са придружени от 20-минутен документален филм с елементи на анимация, показващ процеса и постигнатите резултати. Авторски екип: Веселина Дашинова и Ренета Трайкова, Сдружение „НИШАН“, 2019 г.

Дискусија и почивка

Второ заседание 10.45 ч.

Водещ: Симона Петрова, Семинар по практическа етнология и медиевистика „Проф. д-р Иван Шишманов“

Миглена Николаева (Регионален исторически музей - Плевен) - Ивановден в Тръстеник, Плевенско, с акцент върху обичая „Къорава кобила“

Десислава Божидарова (Регионален исторически музей - Видин) - Сакрално време и място (Велики четвѐртѐк при власите от Видинско)

д-р Дејан Крстић (Народни музеј Зајечар, Р. Србија) - Супститути светог дрвета у кући у традиционалној култури Балкана

Биляна Тодорова (Семинар по практическа етнология и медиевистика „Проф. д-р Иван Шишманов”) - Съвременни форми на коледна празничност– традиция и иновации

доц. д-р Димитър Добревски (Национална художествена академия) - Локални специфики на традиционната българска кухня в Северозападна България

Отличаване на изявен млад изследовател в областта на етнологията и медиевистиката с наградата на името на Бойка и Димитър Добреви за 2018 г.

Дискусия и почивка

Трето заседание – 12.15 ч.

Водещ: проф. д-р Маргарет Димитрова, Софийски университет „Св. Климент Охридски”

докт. Пламена Костова (Софийски университет „Св. Климент Охридски“) - *Успението на св. Йоан Богослов* в южнославянските календарни сборници

доц. д-р Диана Атанасова (Софийски университет „Св. Климент Охридски“) - Център и/или периферия: *Станиславовия чети-миней* и старобългарската преводна агиография

д-р Иво Братанов (Средно училище „Христо Ботев“ – Русе) - Към въпроса за топографията на българската възрожденска книжнина (Книгите на Иван Н. Момчилев и на Никола Михайловски, издадени със спомоществования)

Дискусия

ПРЕДСТАВЯНЕ НА КНИГА

13.00. - 13.30 ч. Среща разговор с писателката Неда Антонова на тема „Факт и фикция в документалния роман: съотношение и взаимозависимост”

Представяне на документалния роман „Царица Елеонора Българска”

Представяне на творчески проект за написването на книга със заглавие „Безмълвие - Греховната младост на Паисий Хилендарски”

ОТКРИВАНЕ НА ИЗЛОЖБА

13.45 ч. Художествена галерия „Проф. Васил Захариев”

Изложба на икони на св. Иван Рилски и реплики на образци от Самоковската художествена школа. Иконописна и дърворезбарска школа към Енорийски център при храм „Покров Богородичен”, гр. София. Организатор и координатор на събитието - Кирило-Методиевски научен център (по програма КИННПОР).

Обедна почивка

Четвърто заседание – 15.15 ч.

Водещ: проф. д-р Тодор Моллов, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий”

Теодор Пеев (Бачковска света обител) - Игумени на Бачковския манастир (Опит за хронология)

проф. д-р Маргарет Димитрова (Софийски университет „Св. Климент Охридски”) - Нова мода – нова лексика. По ръкописни материали от 1888/1889 за Софийско и Самоковско

Явор Иванов и проф. д-р Маргарет Димитрова (Софийски университет „Св. Климент Охридски”) - Названия на украса на традиционния костюм в старите Софийско, Кюстендилско и Трънско окръжие според държавен документ от края на XIX в.: между сакралното и всекидневното

Дискусия и почивка

Четвърто заседание – 16.45 ч.

Водещ: проф. д-р Николай Ненов, Регионален исторически музей - Русе

Биляна Тодорова, Ирина Милкова (Семинар по практическа етнология и медиевистика „Проф. д-р Иван Шишманов” - Етнологички теренен отчет на проучванията на Асоциация „Онгъл“ в с. Ново село, община Самоков, 2019 г.

доц. д-р Красимира Петрова (Софийски университет „Св. Климент Охридски”) - Психолингвистични методи за изследване на хронотопа

доц. д-р Татьяна Савельева (Челябинский государственный университет (Миасс), Российская федерация) - Иеротопии на Южном Урале: пути и механизмы сакрализации пространства

гл. ас. д-р Таня Матанова (Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей - БАН) - Места на памет, център и периферия на „Пътя на Зографските светии“

Гл. ас. д-р Магдалена Абаджиева (Институт за български език „Акад. Любомир Андрейчин” – БАН) – Ръкописният българо-италиански речник на П. Маурицио да Кастеладзо от 1845 г.

БАЛКАНСКА КУЛТУРНА ФИЛМОТЕКА

Ленин и рибарите. В търсене на местно наследство. Дължина: 15 мин. Режисьор: Цвета Ненова, сценарист: проф. д-р Николай Ненов, консултант: Димитър Липовански, камера: Теодор Мечев, Димитър Липовански. Постпродукция: Арена Медиа, Русе,

2019 г.

Дискусия и почивка

Пето заседание – 18.00 ч.

Водещ: Искра Тодорова, Регионален исторически музей - Русе

д-р Веселин Хаджиангелов (Градски исторически музей - Самоков) - Колекцията „Арес” в Цари Мали град - още една форма на публично-частно партньорство в сферата на културното наследство

Илия Борисов (Регионален исторически музей - Благоевград) - Две непознати живописни произведения на ранния Ненко Балкански, които са част от колекцията „Стоян Сотиров“ в Благоевград

докт. Елена Панайотова (Софийски университет „Св. Климент Охридски”) - Животът като философия на развитие и вечно повторение

доц. д-р Владимир Власков (Институт за геофизика, геодезия и география - БАН) - Признанието „изменение на климата” и последиците за човека

Отличаване с наградата на името на Асоциация „Онгъл“ за културно-исторически и природонаучни късометражни филми, фотографски експозиции и изложби от програмата на Балканската културна филмотека, XIV сезон, 2019 г.

Дискусия

Край на втория ден

Официален коктейл за участниците и гостите – 20.00 ч.

НЕДЕЛЯ, 06.10.2019 Г.

Постер сесия

доц. д-р Ива Трифонова (Кирило-Методиевски научен център - БАН) - Енох в *Заветът на 12 патриарси*

гл. ас. д-р Андрей Бобев (Кирило-Методиевски научен център - БАН) - Зоологията на *Книгата на Йов*

д-р Йоанна Планшет (Френска национална библиотека „Франсоа Митеран” - Париж, Франция) - Приносът на литургията към концепцията на сакралното пространство на византийски паметник с гробнично значение: случаят с Бачковската костница

доц. д-р Константин Рангочев (Институт за математика и информатика - БАН, Асоциация „Онгъл”) - *Света сватба* - регионален модел на българското фолклорно православие.

д-р Миглена Христовова (Инициатива за многоезичност и интеркултурно образование - Фрайбург, Германия) - Епически наративи за преселения и пренасяне на сакралното. Наблюдения върху митопоетичното осмисляне на пространството във фолклорния летопис „Веда Словена“

доц. д-р Десислава Панева-Маринова, д-р Максим Гойнов, доц. д-р Детелин Лучев (Институт за математика и информатика - БАН) - Функционални и нефункционални изисквания към екосистема за дигитална култура

доц. д-р Константин Рангочев (Институт за математика и информатика - БАН, Асоциация „Онгъл”) и д-р Максим Гойнов (Институт за математика и информатика - БАН) - Енциклопедия *Slavica Sanctorum*: светци и свети места в България - модели за представяне на сакралното.

Културна програма за участниците и гостите

Закриване на XIII Цар-Шишманови дни в Самоков